

Tertialrapport I/2009 - Sammanfattande analys

Arbetet med att planera för 15 000 bostäder bedrivs planenligt. Genomförandet av de projekt som beslutats pågår, samtidigt som arbetet med att upprätthålla ett långsiktigt bostadsbyggande fortsätter. I investeringsplanen ingår projekt i olika faser omfattande drygt 60 000 lägenheter.

På grund av rådande lågkonjunktur och oro på finans- och fastighetsmarknaden är utvecklingen svårbedömd. Kommunfullmäktige har i mars beslutat om stimulansåtgärder för att långsiktigt stärka stadens ekonomiska utveckling och arbetsmarknad. Stimulerande åtgärder inriktas framför allt på investeringar och reinvesteringar i bostäder och infrastruktur samtidigt som nyproduktion av hyresrätter underlättas. Exploateringskontoret bedömer att stimulanspaketet kommer att förbättra förutsättningarna för exploateringsnämnden att fortsätta upprätthålla ett högt bostadsbyggande i jämn takt.

Prognosen för markanvisade lägenheter om 2 500-3 500 lägenheter för år 2009 kvarstår. Till och med april har markanvisningar omfattande 837 lägenheter beslutats. Andelen hyresrätter uppgår till 41 %. Under perioden oktober 2006-april 2009 har sammanlagt 8 116 lägenheter markanvisats.

Antalet lägenheter som har påbörjats i nyproduktion under perioden januari-mars uppgår till 740. Under motsvarande period 2008 påbörjades 526 lägenheter. Antalet färdigställda lägenheter under januari-mars uppgår till 704, vilket är färre än under motsvarande period 2008 då 1 019 lägenheter färdigställdes. Under perioden oktober 2006-mars 2009 har 12 632 lägenheter påbörjats och 11 175 lägenheter färdigställts.

Den s.k. avgäldsrentan är för närvarande föremål för prövning i domstol. Tingsrätten har i dom i april 2008 fastställt avgäldsrentan till 3,25 % istället för nuvarande 3,75 %. Detta berör många av stadens tomträttsmål och alla kommande avgäldsregleringar. Staden har överklagat domen och huvudförhandling i Svea Hovrätt är planerad till i slutet av april 2009.

Driftbudgeten redovisar netto ett överskott om 39 mnkr. Överskottet består i allt väsentligt av ökade avgäldsintäkter. Investeringsplanen netto prognostiseras till 2 500 mnkr, vilket överstiger beslutad budget med drygt 790 mnkr. Orsaken till avvikelserna är dels utgifter om 500 mnkr avseende föreslagna avtal med Stockholms läns landsting och SL som exploateringsnämnden begärt en utökad investeringsplan för, dels att genomförandetakten i nämndens många projekt är fortsatt hög.

Kommunfullmäktiges beslut om friköp av småhustomträtter överklagades 2007 men har nu vunnit laga kraft. Arbetet med försäljning kan därmed påbörjas. Kontoret bedömer att ca 500 småhustomträtter kommer att kunna säljas under året. Nämndens försäljningsbeting om 500 mnkr bedöms kunna uppnås.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s INRIKTNINGSMÅL I:

I. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

En fortsatt jämn tillväxttakt och långsiktig planering i bostadsbyggandet är en förutsättning för inriktningen av arbetet med Vision 2030. Nya bostäder behövs för en gynnsam tillväxt i staden och i hela regionen. Bostadsbyggandet utgör därmed en av stadens främsta prioriteringar. Oavsett konjunktursvängningar kommer efterfrågan på bostäder i ett längre perspektiv att vara hög i Stockholm.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

I.1 Stockholm stad ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad

Stockholms planering utgår från Vision 2030 och innebär bland annat att skapa förutsättningar för en tillväxt av befolkning och näringsliv. Utvecklingen följer en strategi som redovisas i översiktsplanen och innebär förtätning och allt större integration mellan olika typer av bebyggelse och verksamheter. Det innebär att näringslivets expansion i allt större utsträckning sker i mångsidiga stadsmiljöer och att verksamheterna i tidigare renodlade arbetsområden successivt diversifieras och får allt högre utnyttjandegrad.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel upphandlad verksamhet i			90 %	30 %	2009
□ konkurrens (alla nämnder)					
● Uppfylls helt					

Kommentar: Kommentar: Se även KF:s mål för verksamhetsområdet: "Stockholmarna ska erbjudas ökad valfrihet och mångfald"

Nämnden är en beställarorganisation. I stort sett upphandlas allt i konkurrens inom investeringsverksamheten. Drygt 90 % av nämndens totala investerings- och driftbudget exklusive utgifter för fastighetsförvärv och kapitalkostnader upphandlas. Det gäller anläggnings- och byggnadsarbeten samt programarbete, projektering, byggledning och kontroll inom verksamhetsområdena anläggningar och landskap. Nämnden köper även en stor del av administrationen från andra nämnder. Från fastighetsnämnden köps förvaltning av de byggnader nämnden har i avvaktan på exploatering.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Prioritera insatser inom den fysiska planeringen för att skapa goda förutsättningar för utveckling av högre utbildning och forskning	2008-01-01	2030-12-31	
Prioritera insatser för att öka antalet arbetsplatser i nya utvecklingsområden i ytterstaden	2008-01-01	2030-12-31	

NÄMNDMÅL:

Underlätta för företag att få tillgång till mark för lokaler

Uppfylls helt

Exploateringsnämnden har en nyckelroll genom att tillhandahålla mark till företag som vill etablera sig och utvecklas. I samband med planering och genomförande av stadens utvecklingsområden utvecklas den kommersiella verksamheten i Stockholm.

Kommunfullmäktige har under 2008 fastställt riktlinjer för utvecklingen av stadens företagsområden. Riktlinjerna ligger till grund för stadens planering i företagsområdena och för stadens rådgivning till företag.

En lägesrapport över mark- och planprojekt redovisades till exploateringsnämnden i mars 2009. Rapporten utgör främst en bruttointivering av obebyggd och lågt utnyttjad mark för arbetsplatser, men innehåller även en inventering av pågående plan- och byggprojekt för arbetsplatser samt en översiktlig beskrivning av samtliga arbetsområden i Stockholms stad.

Under 2008 påbörjades lokalutbyggnader i framförallt Kista, den centrala delen av innerstaden, Hjorthagen - Värtan/Frihamnen, Nordvästra Kungsholmen, Liljeholmen, Södra Hammarbyhamnen, Västberga och Sättra.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.2 Jobb istället för bidrag

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som	0	3	3 st	1 400 st	Tertial I 2009
Jobbtorg Stockholm kan matcha (alla nämnder)					

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	---------------	--------	-------------	--------

Kommentar: De arbetsuppgifter som finns på exploateringskontoret kräver normalt akademisk utbildning. I verksamhetsplanen angavs årsmålet till 2 praktikplatser. Årsmålet har i tertialrapport 1/2009 justerats till 3 praktikplatser

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.3 En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas

Kommunfullmäktige har beslutat om miljöprogram 2008-2011 för staden. Exploateringsnämnden fastställde under 2008 riktlinjer för sitt miljöarbete och ett handlingsprogram för att nå uppå miljömålen.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	---------------	--------	-------------	--------

Andel miljöbilar i stadens fordonspark inkl. leasade fordon ● exkl. utryknings- och specialfordon (alla nämnder)	100 %		100 %	100 %	Feb 2009
--	-------	--	-------	-------	----------

Andel upphandlingar av datorer och övrig elektronikutrustning, kontorsmöbler, textilier, däck, städkemikalier och ● städtjänster där krav ställts på att prioriterade miljöskadliga ämnen inte ingår (alla nämnder) ● Uppfylls helt			100 %	tas fram 2009	2009
---	--	--	-------	---------------	------

Kommentar: Vid inköp av datorer, kontorsmöbler avropar exploateringskontoret från stadsgemensamma ramavtal. Exploateringskontoret förutsätter att miljökrav har ställts i dessa upphandlingar.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel förnyelsebart drivmedel i stadens egna och leasade etanol- och fordonsgasfordon (alla nämnder)		85 %	85 %	85 %	Halvår I 2009
Uppfylls helt					

Kommentar: Uppgift om periodens utfall saknas. Då ett antal förvaltningar utnyttjar den gemensamma bilpoolen i Tekniska nämndhuset går tankningsmönstret för enbart exploateringskontoret inte att utläsa.

Andel av verksamheter som har ett systematiskt arbete för effektiva resor och transporter (alla nämnder)		100 %	100 %	2009
Uppfylls helt				

Kommentar: Exploateringskontoret tillämpar stadens "Råd för miljö- och trafiksäkra resor" som visar hur målen i stadens miljöprogram och trafiksäkerhetsprogram kan uppnås. För de transporter som krävs för genomförande av anläggningsarbeten i samband med exploateringsprojekt ställer exploateringskontoret miljökrav på entreprenaders genomförande i enlighet med "Miljökrav vid upphandling av entreprenader och tjänster - Gemensamma upphandlingskrav för Göteborgs stad, Malmö stad, Stockholms stad och Vägverket".

Andel av stadens verksamheter som sorterar ut förpackningar och papper (alla nämnder)		100 %	100 %	2009
Uppfylls helt				

Kommentar: På exploateringskontoret sorteras papper till återvinning.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Leda arbetet inom Högdalen, inkl. Högdalstopparna, avseende anläggning av fordonsgasstation för professionella fordon	2008-01-01	2010-12-31	

Kommentar: För Högdalstopparna pågår ett detaljplanearbete. Den nya detaljplanen ska bekräfta nuvarande markanvändning samt säkerställa markanvändningen för fortsatt utveckling av verksamheterna med en utvidgning och utveckling av industriområdet med återvinnings- och avfallsanläggningen samt anläggandet av ny biogasanläggning.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Skapa förutsättningar för att nya lösningar för ● miljö- och energiteknik används i stadsutvecklingsområden	2008-01-01	2030-12-31	

NÄMNDMÅL:

Exploateringsnämnden ska verka för en långsiktigt hållbar markanvändning och bebyggelseutveckling som främjar stadens invånare.

● Uppfylls helt

För att nå målet om energieffektiva lösningar och val av förnybara energislag i nybyggnadsprojekt ska nämnden verka för att energieffektiviseringsåtgärder utreds och övervägs vid nyexploatering. Från och med 2009 tillämpas mål för energiförbrukning generellt i alla nya exploateringsöverenskommelser. Med Hammarby Sjöstads kommande etapp Henriksdalshamnen som pilotprojekt arbetar nämnden med att stimulera vidareutveckling och förbättring av teknik och genomförande av energieffektiva byggnader.

Målet för en hållbar park- och naturmiljö innebär att särskilt värdefulla mark- och vattenområden ska bevaras. Nämnden kompenserar exploatering av värdefulla mark- och vattenområden genom exempelvis nyskapande av motsvarande naturtyp.

Nämnden ska verka för långsiktigt hållbar markanvändning genom att säkerställa markkvaliteten vid nyexploateringar. Långsiktigt hållbar markanvändning eftersträvas genom att i första hand återanvända redan exploaterad mark för nybyggnation.

Miljökrav ställs vid projektering av park- och trafikaneläggningar och på entreprenörens genomförande vid anläggningsarbeten i samband med exploateringsprojekt. Nämnden verkar för hög grad av återvinning av schaktmassor i stadens exploateringsprojekt.

I stadens miljöprogram framgår att erfarenheterna från Hammarby Sjöstad ska tas till vara och att två bostadsprojekt med en tydlig miljöprofil ska planeras. De två projekt som planeras är Norra Djurgårdsstaden och Västra Liljeholmen. Beslut om de nya stadsdelarna förväntas att tas i kommunfullmäktige under hösten 2009. Exploateringskontoret kommer tillsammans med berörda förvaltningar och bolag att inrätta ett råd och ta fram ett miljöprogram för de nya stadsdelarna.

Exploateringsnämnden arbetar med att anpassa nybyggnation och planering i staden utifrån prognostiserade klimatförändringar som innebär ökad risk för översvämningar, ändrad nederbördsintensitet, fuktigare och varmare klimat. Ett exempel på detta är Slussenprojektet, där en viktig del är de nya kanaler som ska byggas för att kunna tappa mer vatten ur Mälaren.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Period
Andel nybyggda hus som underskrider Boverkets byggregler (BBR-kraven) ● Uppfylls helt			0	2009
Andel entreprenader som uppfyller stadens miljökrav ● vid upphandling av entreprenader och tjänster ● Uppfylls helt			100	2009
Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse	
Analysera hur ett förändrat klimat kan påverka Stockholm i linje med klimat- och sårbarhetsutredningen.	2008-01-01	2010-12-31		

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.4 Bostadsbyggnadstakten ska vara hög

Kommunfullmäktige har beslutat att staden under perioden 2007-2010 ska planera för 15 000 bostäder varav 1 000 nya bostäder i city. Staden ska bygga fler bostäder och kvartersbebyggelse även i ytterstaden.

En mångfald av boende och boendeformer i staden ska etableras genom att skapa förutsättningar för ett långsiktigt bostadsbyggande i jämn takt. Blandade upplåtelseformer ska värnas i hela staden.

KF:s indikatorer	Periodens utfall (mars)	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal färdigställda bostäder, exkl. ombyggnader ●	704 st	3 750 st	3 750 st	3 750 st	Mars 2009
Antal färdigställda bostäder, exkl. ombyggnader (varav i city) ■	0 st	80 st	250 st	250 st	Mars 2009
Antal påbörjade bostäder, exkl. ombyggnader ●	740 st	3 750 st	3 750 st	3 750 st	Mars 2009

KF:s indikatorer	Periodens utfall (mars)	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal påbörjade bostäder, exkl. ombyggnader (varav i city)	0 st	43 st	250 st	250 st	Mars 2008
Antal markanvisade lägenheter till och med april	837 st	2 500 st	2 500 st	2 500 st	April 2009

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Planera för långsiktig bostadsförsörjning med 80 000 nya bostäder fram till 2030	2008-01-01	2030-12-31	
Intensifiera arbetet med att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner, bl.a. genom en tätare och mer varierad bebyggelse	2008-01-01	2030-12-31	
Leda arbetet av utbyggnaden inom Norra Stationsområdet	2009-01-01	2011-12-31	
Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden utarbeta effektivare rutiner för koordinering av tidplanerna för exploateringsavtal och planarbete	2009-01-01	2009-12-31	
Prioritera så att målet om 15 000 nya lägenheter inom mandatperioden uppnås	2009-01-01	2009-12-31	
Stadsbyggnadsnämnden ansvarar tillsammans med exploateringsnämnden för att korta tiden för plan- och byggprocessen	2009-01-01	2009-12-31	
Stadsutvecklingen av Henriksdal/Danvikslösen, Norra Station, Värtahamnen/Loudden, vid Årstafältet. överdäckning av Klarastrandsleden, förnyelsen av city samt arbetet inom söderortsvisionen fortsätter	2008-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:**Planera för 15 000 lägenheter under mandatperioden**

● Uppfylls helt

Exploateringsnämnden bedriver en stor mängd bostadsprojekt som befinner sig i olika planerings- och genomförandefaser. De ingående projekten i planen omfattar sammanlagt ca 60 000 lägenheter. Några exempel på projekt som kommer att ge ett betydande tillskott av lägenheter;

- Nordvästra Kungsholmen	- Kista
5 000 lägenheter	3 000 - 3 500 lägenheter
- Norra Station	- Årstadal-Liljeholmstorget
2 500 lägenheter	4 000 lägenheter
- Norra Djurgårdsstaden	- Årstafältet
5 000 lägenheter	4 000 lägenheter

Utbyggnad och planering av de stora stadsutvecklingsområdena pågår t.ex. nordvästra Kungsholmen, Hammarby Sjöstad, Norra Station och Norra Djurgårdsstaden men även kompletteringar av Stockholms befintliga stadsmiljöer av olika slag t.ex. Järva och Vantör genomförs. Flera olika projekt växer också fram i anslutning till Stockholms vatten. Exempel på planerade projekt är området kring Ballstaviken och Ulvsundasjön samt Liljeholmskajen.

I bilaga 1 lämnas en lägesredovisning av stadens utvecklingsområden inklusive de projekt inom Vision 2030 som exploateringsnämnden deltar i.

På grund av rådande lågkonjunktur och oro på finans- och fastighetsmarknaden är utvecklingen svårbedömd. Kommunfullmäktige har i mars beslutat om stimulansåtgärder för att långsiktigt stärka stadens ekonomiska utveckling och arbetsmarknad. Stimulerande åtgärder inriktas framför allt på investeringar och reinvesteringar i bostäder och infrastruktur samtidigt som nyproduktion av hyresrätter underlättas. Exploateringskontoret bedömer att stimulanspaketet kommer att förbättra förutsättningarna för nämnden att fortsätta upprätthålla ett högt bostadsbyggande i jämn takt.

Antalet lägenheter som har påbörjats i nyproduktion under perioden januari-mars uppgår till 740. Under motsvarande period 2008 påbörjades 526 lägenheter. Antalet färdigställda lägenheter under januari-mars uppgår till 704, vilket är färre än under motsvarande period 2008 då 1 019 lägenheter färdigställdes. Under perioden oktober 2006-mars 2009 har 12 632 lägenheter påbörjats och 11 175 lägenheter färdigställts.

För cityomdaningen har en särskild arbetsgrupp bildats för att arbeta med frågeställningar som gör city mer levande, tryggt och säkert. En del i detta avser möjligheten till kompletterande bostäder. Staden är beroende av ett intensivt samarbete med fastighetsägare och andra aktörer för att bostadsmålen

ska få genomslag. Kontoret gör dock bedömningen att det inte kommer att vara möjligt att uppnå målet om 1 000 nya bostäder under mandatperioden.

I city färdigställdes under 2008 56 lägenheter vid Norra Bantorget. Ytterligare 80 lägenheter vid Norra Bantorget kommer att färdigställas under 2009. Under 2008 påbörjades ombyggnaden av H&M:s hus vid Drottninggatan, där det utöver kontor m.m. också blir 31 hyresrättslägenheter.

I bilaga 2 finns en sammanställning över andel markanvisade, påbörjade och färdigställda lägenheter under perioden oktober 2006-mars 2009 i relation till målen under mandatperioden.

NÄMNDMÅL:

Markanvisa i snitt 2 500 - 3 500 lägenheter per år

● Uppfylls helt

Markanvisning av den kommunalt ägda marken är det instrument nämnden förfogar över för att möjliggöra bostadsbyggande. Markanvisningsbeslut innebär att nämnden fördelar mark till olika intressenter inför planeringen av ny bebyggelse. Det kan ske genom direkt anvisning eller via anbud.

Exploateringsnämnden har för mandatperioden ett mål att anvisa mark för 2 500 - 3 500 lägenheter om året. Målet stämmer överens med det övergripande målet för bostadsbyggandet om 15 000 lägenheter under mandatperioden då ca 20 % av de tillkommande bostäderna planeras på mark som inte ägs av staden. Kontoret har fördelat markanvisningarna mellan hyresrätt och bostads- eller äganderätt enligt de politiska direktiv som har givits. Detta har medfört en bredd på byggherrar som genom bostadsförmedlingen, egna köer eller på annat sätt kan erbjuda stockholmarna ett varierat boende.

Från och med oktober 2006 har hittills beslutats om markanvisningar enligt nedan:

År	Okt-dec 2006	2007	2008	April 2009
Antal lägenheter	1 274	3 017	2 988	837

Under 2009 har till och med nämndsammanträdet i april 837 lägenheter markanvisats. Av dessa avser 41 % hyresrätter och 59 % bostadsrätter/äganderätter. Under perioden oktober 2006-april 2009 har sammanlagt 8 116 lägenheter markanvisats.

NÄMNDMÅL:

Järva ska förnyas

● Uppfylls helt

Kontoret deltar tillsammans med berörda förvaltningar och bolag i stadens arbete med Järvalyftet som förutom nya bostäder, varierade upplåtelseformer

och stadsplanering även arbetar med trygghetsfrågor, arbetsmarknads- och sysselsättningsfrågor, näringsliv och utbildning.

Förslag till program för Järvafältet har remissbehandlats under hösten 2008. Kommunfullmäktige godkände Vision Järva 2030 den 20 april 2009. Nästa steg blir att berörda nämnder och bolag ska genomföra delar av förslaget till Vision Järva 2030.

NÄMNDMÅL:

Medverka till att sänka boendekostnaderna

● Uppfylls helt

En rad olika faktorer påverkar boendekostnaderna; konkurrenssituationen, konjunkturen, avgifter, krav på byggherren, graden av kommersiellt byggande, produktionsmetoder etc. Kontoret arbetar för att markanvisningar ska ges till många byggherrar. Ett stort antal aktörer på marknaden innebär ökad konkurrens vilket medverkar till att pressa boendekostnaderna.

Genom att tillåta bebyggelse även på mark som inte är förenad med höga grundkostnader såsom sanering och överdäckningar och genom att höja exploateringsgraden kan staden bidra till sänkta boendekostnader.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.5 Framkomligheten i regionen ska öka

Staden står inför ett antal stora investeringsprojekt, både vad avser spår och vägar. Staden har under tidigare år avsatt medel för att bidra till finansieringen av statliga projekt såsom Norra Länken, Citybanan/Mälartunneln samt utbyggnad/överdäckning av E18.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
● Beslut om ombyggnad/renovering av Slussen	2007-01-01	2010-12-31	
● Intensifiera arbetet med att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner genom förbättrade kommunikationer	2008-01-01	2030-12-31	

NÄMNDMÅL:

Medverka till att öka framkomligheten i regionen

● Uppfylls helt

Exploateringsnämnden ansvarar för trafikplaneringen i exploateringsprojekt. I större projekt ansvarar nämnden även för kollektivtrafikplanering i samarbete med SL. Ett exempel är att nämnden arbetar med strukturen kring kommande spårvägstrafik bland annat för uppförande av terminaler. Trafikplaneringen sker i samverkan med trafik- och renhållningsnämnden.

Exploateringsnämnden är ansvarig för ombyggnaden av Slussen och den exploatering som sker i samband med detta. Staden har startat de formella processer som leder fram till beslut om den framtida utformningen av Slussen. Exploateringsnämnden beslutade för sin del i december 2008 om ett reviderat inriktningsbeslut om fortsatt utredning av Slussenprojektet. Förslag till genomförandebeslut förväntas kunna presenteras under tredje kvartalet 2009.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

I.6 Stockholmarna ska uppleva ett rikt, varierat och tillgängligt kultur- och idrottsliv

Staden ska se till att det i Stockholm finns moderna anläggningar för idrott på toppnivå såväl som för spontanidrott. Områden för organiserad idrott, spontanidrott, lek och rekreation ska integreras i stadsplaneringen, särskilt i nya bostadsområden och rikta sig till alla åldrar.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
● Planera för nya arrangemangsarenor	2008-01-01	2010-12-31	
● Leda arbetet inom Högdalen, inkl. Högdalstopparna, avseende fritids-/rekreationsområde	2008-01-01	2010-12-31	

Kommentar: För Högdalstopparna pågår ett detaljplanearbete. Det planförslag som exploateringsnämnden lämnat synpunkter på i april 2008 innebär bland annat att tillfälliga, pågående verksamheter bekräftas i plan, att delar av Högdalstopparna kan exploateras för ytterligare återvinningsverksamhet och att delar av Hökarängstoppen i linje med planerna för Högdalstopparnas rekreationsområde säkerställs som park och Gökdalens våtmark som naturområde.

NÄMNDMÅL:

Delta i arbetet med att öka tillgången till idrotts- och kulturplatser då behov finns

● Uppfylls helt

Exploateringsnämnden och idrottsnämnden har ett kontinuerligt samarbete. Exempelvis kommer nämnden i samband med utvecklingsarbetet för Norra Djurgårdsstaden att tillsammans med idrottsnämnden planera och vid behov markanvisa för förstärkning av idrottsanläggningar av olika slag i anslutning till Hjorthagens IP.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

I.7 Stockholm ska upplevas som en ren, vacker och trygg stad

I detaljplanearbetet ska trygghetsanalyser användas för att säkerställa att miljön vid nybyggnad eller större ombyggnader blir trygg och säker.

Exploateringsnämnden ansvarar vid ny bebyggelse på stadens mark för utformningen av det offentliga rummets gator, torg och parker. God belysning stärker tryggheten och hållbara material minskar risken för att anläggningar förstörs.

Stockholms kvaliteter ska utvecklas med bad, kajliv, boende och transporter.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Planera för hur Stockholm ska utvecklas som stad på vattnet med bad, kajliv, boende, transporter etc.	2008-01-01	2030-12-31	

NÄMNDMÅL:

Fortsätta arbetet med vattennära byggande

● Uppfylls helt

De vattennära projekt som planeras och byggs är i huvudsak av två typer, dels projekt på f.d. industrimark och dels mindre projekt i anslutning till befintlig bebyggelse.

Nära hälften av projekten består av större exploateringar med stadskänsla och flera av dessa är delar av stadsutvecklingsområden som Hammarby Sjöstad, Hjorthagen-Värtan och Lindhagen på nordvästra Kungsholmen. Dessa projekt omvandlar industrimark till områden med nya kvarter för bostäder och kontor och allmänna platser. I flera fall anläggs nya parker och promenadstråk längs strandlinjen som ökar åtkomligheten till vattnet. Ett exempel på detta är Henriksdalshamnen i Hammarby Sjöstad där ca 700 meter ny kaj anläggs. Kajutbyggnaden är en förutsättning för nyproduktion av ca 900 lägenheter.

Resterande exploateringsprojekt är av en mindre skala. Det handlar främst om tillbyggnader av redan befintliga byggnader, ett fåtal flerfamiljshus och några radhus. Dessa projekt påverkar inte Stockholms vattenspegel i någon större omfattning. På Lilla Essingen, väster om Essingeleden, pågår planering att utveckla stadens markområde för bostadsändamål. En del av bostadshusen föreslås att byggas i nuvarande hamnbassäng och möjligheten till att inrymma vattenområdet med aquavillor undersöks.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:
2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Det är viktigt att i nya bostadsområden bygga både hyresrätter, bostadsrätter och småhus eller s.k. stadsvillor. Staden ska kunna erbjuda olika former av boende där inriktningen är att möjliggöra för den enskilde att leva ett mer självständigt liv.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
2.1 Stockholmarna ska erbjudas ökad valfrihet och mångfald

Kommunfullmäktige har beslutat att tomträttshavare ska ges möjlighet att friköpa sina tomter till riktvärde 50 % av marktaxeringsvärdet. Överklagandet från 2007 av kommunfullmäktiges beslut om friköp av småhustomträtter är nu avgjort. Arbetet med försäljning utifrån inkomna intresseanmälningar har därmed kunnat påbörjas.

Kommunfullmäktige har även beslutat att befintliga bostadsrättsföreningar ska ges möjlighet att köpa sina tomter. Även detta beslut överklagades 2007. Kammarrätten beslutade i mars 2009 att inte meddela prövningstillstånd. Motparten har möjlighet att överklaga detta beslut till regeringsrätten.

Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad år 2010. I avtal om exploatering ser nämnden till att tillgängligheten i utemiljön beaktas av byggherren genom att denna förbinder sig att följa program "Stockholm en stad för alla – Riktlinjer för att skapa en tillgänglig och användbar utemiljö".

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal genomförda ● avknoppningar (alla nämnder)	0 st	0 st	0 st	20 st	Tertial I 2009

Kommentar: Riddersviks trädskola är den enda verksamhet som nämnden bedriver i egen regi. Exploateringsnämnden har beslutat att avveckla verksamheten.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
I samarbete med kyrkogårdsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och ● exploateringsnämnden säkerställa att en ny begravningsplats vid Norra Järva etableras	2008-01-01	2010-12-31	

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
------------------	------------	-----------	-----------

Kommentar:

Det tidigare akuta läget avseende plats för kistgravar är avhjälp. Detta har skett genom att kyrkogårdsnämnden har utökat antalet begravningsplatser i Spånga och Räcksta samt återtagit och återupplåtit ca 20 000 gravplatser.

Exploateringskontoret och kyrkogårdsförvaltningen utreder möjligheterna för en mindre begravningsplats vid Hjulstamotet. Arbetet fortsätter med att söka mark för den stora begravningsplatsen. Denna begravningsplats ska omfatta 25 ha och realiseras först om 25 år.

NÄMNDMÅL:

Verka för att det byggs olika boendeformer

● Uppfylls helt

Staden planerar för ett brett utbud av olika typer av bostäder och upplåtelseformer; flerbostadshus, småhus, hyresrätter, bostadsrätter, som tillsammans skapar den önskvärda blandningen av bostadstyper och upplåtelseformer. I utvecklingsområdena arbetar staden för varierade upplåtelseformer som ett sätt att motverka segregation, ge en god bebyggd miljö med höga estetiska värden och motverka otrygghet.

Exploateringskontoret har en dialog med stadsdelsförvaltningarna om behovet av specialbostäder.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.4 Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare

Hur väl staden lyckas uppfylla verksamhetens mål är i hög grad beroende av kompetens och engagemang hos medarbetare och chefer. Det är därför angeläget att staden är och fortsätter att vara en attraktiv arbetsgivare.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Sjukfrånvaro (alla □ nämnder) ● Uppfylls helt			3,5 %	6,5 %	Halvår I 2009
Medarbetarindex (alla □ nämnder) ● Uppfylls helt			69	60	2009

Kommentar: I verksamhetsplan 2009 angavs målet för medarbetarindex (NMI) till 60. I ärendet "Stimulans för Stockholm och nämndernas verksamhetsplaner med budget för 2009" uppmanas exploateringsnämnden att justera nämndens mål då detta var lägre än utfallet 2008.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Frisknärvaro (alla nämnder)			50 %	tas fram 2009	2009
● Uppfylls helt					

Kommentar: Med frisknärvaro avses andel av stadens månadsavlönade med 0 dagars sjukfrånvaro under ett kalenderår. Utfallet för exploateringskontoret år 2008 uppgick till 49 %.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Samtliga nämnder ska utarbeta rutiner så att ansvarig chef säkerställer att kontakt alltid tas på första sjukskrivningsdagen.	2009-03-20	2009-12-31	
● Uppfylls helt			

NÄMNDMÅL:

Exploateringskontoret ska vara en attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare

● Uppfylls helt

Exploateringskontoret har påbörjat generationsväxlingen som kommer att fortgå när 40-talisterna successivt går i pension. Ambitionen är att personalomsättningen är kontrollerad och ligger mellan 5-10 % per år. Antalet anställda sedan 2007 framgår av följande tabell.

Antal anställda	Tillsvidare *	Tidsbegränsade *	Antal i tjänst *
2007-12-31	140	4	127
2008-12-31	132	7	129
2009-03-31	133	8	129

* Uppgifterna avser antalet personer omräknat till heltid. Två personer som är fackligt aktiva till 100 % tillkommer.

Sjukfrånvaron har kontinuerligt sjunkit under senare år.

År	2009 feb *	2008	2007	2006	2005
Sjukfrånvaro %	2,1	2,1	2,8	3,2	3,5

* Sjukfrånvaro februari 2008-februari 2009

Kontoret har rutiner så att ansvarig chef säkerställer att kontakt alltid tas på första sjukskrivningsdagen. Genom information och uppföljning säkerställer kontoret att arbetet med sjukfrånvaro sker enligt stadens rehabiliteringsprocess.

I den medarbetarenkät som genomfördes 2008 bland stadens samtliga anställda uppnådde kontoret ett NMI, nöjd medarbetarindex, på 68 jämfört med staden som helhet på 59. För att öka kontorets NMI kommer kontoret bland annat att satsa på fortsatta goda utbildningsmöjligheter för den enskilde medarbetaren

och genomförande av kontorets chefsprogram i kombination med att ha friskvårdsinsatser och ha ett avtal med goda möjligheter till flexibel arbetstid.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Period
Antal utbildningsdagar ska per person vara minst två	0,75	2	2	Tertial I 2009

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:
3. Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva
KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
3.1 Budgeten ska vara i balans

Stadens styrsystem ska underlätta budgethållning. Givna budgetramar ska hållas. Budgethållning är en förutsättning för att de medel som kommunfullmäktige har anslagit används för avsett ändamål.

Den avvikelse som redovisas nedan i indikator "Nämndens budgetföljsamhet" är en positiv avvikelse med ökade nettointäkter.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Nämndens budgetföljsamhet efter tekniska justeringar (alla nämnder)		106,7 %	100 %	100 %	Tertial I 2009
Nämndens budgetföljsamhet före tekniska justeringar (alla nämnder)		106,7 %	100 %	100 %	Tertial I 2009

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Nämnden ska göra en sammanvägd prioritering mellan de planerade investeringsprojekten utifrån projektens beslutsäge/genomförbarhet, måluppfyllelse och ekonomi	2009-01-01	2009-12-31	

NÄMNDMÅL:
God styrning av exploateringskostnaderna

● Uppfylls helt

En översyn av ekonomistyrningen för investeringsprojekten har genomförts under hösten 2008. Under 2009 fortsätter kontoret att arbeta med de förbättringsåtgärder som har tagits fram. Kontoret deltar även i den översyn av projektstyrning i stora projekt som för närvarande görs av stadsledningskontoret.

Arbetet med att göra en sammanvägd prioritering mellan projekten utifrån beslutsäge, genomförbarhet, måluppfyllelse och ekonomi fortsätter.

NÄMNDMÅL:

Stadens mark ska förvaltas effektivt

● Uppfylls helt

Exploateringsnämnden ansvarar för att stadens mark utvecklas och förädlas så effektivt som möjligt. Antalet fastigheter som nämnden upplåter med tomträtt uppgår till ca 13 000. Nämnden arbetar aktivt med att få en god avkastning på markinnehavet.

En god förvaltning av stadens mark förutsätter att staden gör affärer som bidrar till att angelägna mål kan uppfyllas. Förvärv och försäljningar är en naturlig del av en sådan förvaltning.

Uppföljning av driftbudget

Driftbudgeten redovisar ett överskott jämfört med budget om 39 mnkr. Nedan redovisas driftbudgeten uppdelad i "Markförvaltning" och "Övrig verksamhet". En samlad uppföljning av driftbudgeten redovisas i bilaga 3:2. De förändringar som skett jämfört med budget framgår av bilaga 3:3.

Markförvaltning mnkr	VP 2009	Tertial I	Avvikelse TI/VP
Intäkter	1 875,2	1 921,6	46,4
Kostnader	27,1	35,6	-8,5
Avskrivningar	100,0	100,0	0,0
Internräntor	1 145,0	1 145,0	0,0
Summa kostnader	1 272,1	1 280,6	-8,5
Driftbudget – netto	603,1	641,0	37,9

För den del av nämndens verksamhet som avser "Markförvaltning", dvs. förvaltning av tomträttsfastigheter och arrendemark, redovisas en positiv avvikelse jämfört med budget om netto ca 38 mnkr. Avvikelsen består av ökade intäkter från tomträttsavgälder på grund av fler domar, nyregleringar och nyupplåtelser än som bedömdes i verksamhetsplanen. De ökade kostnaderna beror främst på en dom i avgäldsmål som medfört återbetalning med 5 mnkr.

Prognosen för tomträttsintäkterna är något osäker. Till grund för prognosen ligger en bedömning av tillkommande avgälder för regleringar, nyupplåtelser och domar i avgäldsmål som medför retroaktiva intäkter. Nyupplåtelser påverkas av förändringar inom investeringsverksamheten. Vilka domar som kommer att meddelas under året går inte att förutse fullt ut och en domstolsprocess kan drivas i flera instanser. I prognosen ingår även en bedömning av minskade intäkter på grund av försäljningar av tomträttsmark.

Avgäldsräntan är föremål för prövning i domstol. Tingsrätten har i en dom 2008 fastställt avgäldsräntan till 3,25 % istället för nuvarande 3,75 %. Detta berör stadens alla pågående avgäldsmål och alla kommande avgäldsregleringar. En ändrad avgäldsränta kommer att få stor påverkan på stadens intäkter från

tomträttsavgälder framöver. Staden har överklagat domen och huvudförhandling i Svea Hovrätt är planerad till i slutet av april 2009. När lagakraftvunnen dom föreligger sker en retroaktiv reglering av tomträttsavgälden från regleringstidpunkten. Domen i hovrätten kommer sannolikt även att leda till förlikningar samt retroaktiva intäkter i andra mål. Storleken på dessa retroaktiva intäkter är svåra att bedöma innan dom meddelats.

Kapitalkostnaderna, dvs. kostnaden för avskrivningar och internränta, bedöms uppgå till budget. Kostnaderna baseras dels på tidigare års bas av bokförda markvärden och färdigställda investeringar, dels på tillkommande investeringsprojekt som slutförs under perioden. Den sistnämnda punkten är svårbedömd, dvs. att i förväg prognostisera när detta kommer att ske. Vid stora projekt kan effekterna vara väsentliga. Kapitalkostnaderna påverkas även av förvärv och försäljningar av fastigheter.

Övrig verksamhet mnkr	VP 2009	Tertial I	Avvikelse TI/VP
Intäkter	62,6	71,4	8,8
Kostnader	75,7	83,2	-7,5
Driftbudget – netto	-13,1	-11,8	1,3

Med nämndens övriga verksamhet avses nämnd och förvaltningsledning, nyttjanderättsavtal med Stockholm Hamn AB, uppdragsverksamhet mot andra nämnder, färjetrafik från/till Hammarby Sjöstad, förvaltning av de byggnader nämnden har i avvaktan på exploatering, Riddersviks trädskola, geoarkiv och planering för verksamheter som inte är direkt kopplat till markförvaltning.

Förändringar jämfört med verksamhetsplanen är främst omslutningsförändring för uppdragsverksamhet som innebär ökade kostnader och intäkter med drygt 7 mnkr, utökad färjetrafik i Hammarby Sjöstad under sommaren 2009 med 0,5 mnkr och bidrag till ”City i samverkan”, som är ett utvecklingsorgan för Stockholms City, med 1 mnkr.

Investeringar

Investeringsplanen redovisas per projekt i bilaga 4. Projekt vars totalbelopp överstiger 50 mnkr kommenteras. En redovisning av projektens antal lägenheter, lönsamhet och bedömning av risk för förskjutningar redovisas också i bilaga 4.

Mnkr	VP 2009	Tertial I	Avvikelse TI/VP
Investeringsplan - utgifter	1 896,1	2 633,1	-737,0
Investeringsplan - inkomster	189,6	133,1	-56,5
Investeringsplan - netto	1 706,5	2 500,0	-793,5

Exploateringsnämnden godkände för sin del 2009-02-12 avtal med Stockholms läns landsting och SL rörande

- Flytt av depåverksamhet från fastigheten Akka m.m. till Ulvsunda industriområde. Avtalet innebär att staden ska ersätta SL med 300 mnkr.
- Avflyttning från fastigheten Sandstugan 3 m.m. Avtalet innebär att staden ska ersätta SL med 500 mnkr.

Exploateringsnämnden begärde i samband med dessa beslut en utökning av investeringsplanen med sammanlagt 800 mnkr. Exploateringsnämnden beslutade för sin del 2009-04-23 om ett reviderat avtal för fastigheten Akka som bland annat innebär att ersättningen till SL om 300 mnkr senareläggs till år 2013. I prognosen för tertialrapport 1 ingår därför endast ersättningen om 500 mnkr för fastigheten Sandstugan 3 m.m.

Resterande del av redovisad avvikelse, 293 mnkr, förklaras av att kontoret bedömer att investeringsverksamheten 2009 inte kan inrymmas inom budget. Genomförandetakten i nämndens projekt är fortsatt hög även om marknadssituationen är svårbedömd på grund av rådande lågkonjunktur.

Bokslutet 2008 visade på att prognossäkerheten för de enskilda projekten har förbättrats jämfört med tidigare år. Prognoserna för de enskilda projekten 2009 uppgår totalt till 2 690 mnkr inklusive ovan nämnda avtalsförslag med Stockholms läns landsting och SL. Kontoret bedömer dock i denna prognos att en generell nedrundning med 190 mnkr för oförutsedda förskjutningar av olika slag är rimlig, vilket innebär att prognosen för investeringsutgifterna uppgår till 2 500 mnkr.

Prognosen om 2 500 mnkr består av

- Pågående projekt där genomförandebeslut har fattats; 1 461 mnkr
- Ovan nämnda avtalsförslag med SL; 500 mnkr
- Projekt i planeringsskede; 539 mnkr

Av kommunstyrelsens/stadsledningskontorets anvisningar till nämndernas uppföljning av budget 2009 framgår att samtliga planeringsprojekt ska prioriteras utifrån:

- Prioritet 1) projekt som uppstått som indirekt följd av tidigare/andra genomförandebeslut
- Prioritet 2) rangordning utifrån i första hand måluppfyllelse, i andra hand lönsamhet.

Pågående projekt där beslut om genomförande har fattats behöver inte prioriteras.

En redovisning av genomförbarhet, dvs. risk för förskjutning, lönsamhet och antalet lägenheter för nämndens planeringsprojekt lämnas i bilaga 4. Med lönsamhet avses normalt nuvärde enligt stadens modell för hur kalkylering ska ske. För projekt som saknar nuvärdesberäkning beroende på att projektet är i ett tidigt skede har en allmän bedömning om lönsamhet gjorts.

Sammantaget kan sägas att måluppfyllelsen får anses som god eftersom projekten avser bostadsbyggande och därmed bidrar till nämndens uppfyllelse av kommunfullmäktiges mål att planera för 15 000 bostäder under mandatperioden och Vision 2030. Andelen lönsamma projekt uppgår till 77 % av totala antalet planeringsprojekt 2009. Volymmässigt utgör dessa ca 42 % av planen 2009. De projekt som uppvisar en negativ kalkyl svarar volymmässigt för ca 58 % av planen. Huvuddelen av de projekt som visar en negativ kalkyl ingår i stadsutvecklingsområden eller projekt som Slussen.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Betinget för fastighetsförsäljningar är i budget satt till 500 mnkr. Kontoret bedömer att betinget kommer att uppnås.

Överklagandet från 2007 av kommunfullmäktiges beslut friköp av småhustomträtter är nu avgjort. Kontoret bedömer att ca 500 försäljningar av småhustomträtter kan ske under 2009, vilket kommer att ge försäljningsinkomster om ca 225 mnkr.

Omslutningsförändringar

Den uppdragsverksamhet avseende parkverksamhet som tidigare låg under exploateringsnämnden har överförs till trafik- och renhållningsnämnden. Exploateringskontoret har enligt överenskommelse med trafikkontoret fortsatt att bedriva en del långt gångna projekt. Omslutningsförändringen uppgår till drygt 7 mnkr i ökade kostnader och intäkter.

Övrigt - ansökan om medel ur stadens vattenprogram

I exploateringsnämndens investeringsplan har 1,5 mnkr avsatts för anläggande av badplatser. I ärende "Förslag till nya strandbad" till nämndsammanträdet 2009-04-23 lämnade kontoret förslag till hur dessa ska användas. Kontoret redovisade även för vilka åtgärder som nämnden bör ansöka om medel ur den centrala medelsreserven för stadens vattenprogram. Denna ansökan ska enligt kommunstyrelsens/stadsledningskontorets anvisningar göras i samband med tertialrapport 1/2009. Kontorets föreslår att ansökan görs för Skrubba friluftsbad för åtgärder omfattande 2 mnkr. Se bilaga 5.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

3.2 Effektivitet och fokus på kärnverksamheterna

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	---------------	--------	-------------	--------

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Administrationens andel av de totala kostnaderna (alla nämnder)			11 %	tas fram 2009	2009
☐ Uppfylls helt					
Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen (alla nämnder)			0 st	45 st	2009
☐ Uppfylls helt					

NÄMNDMÅL:

Kärnverksamhetens processer ska utvecklas

☒ Uppfylls helt

Som ett led i att åstadkomma ett effektivt resursutnyttjande arbetar kontoret kontinuerligt med att utveckla och förbättra kontorets huvud- och stödprocesser. Processerna utgör ett viktigt instrument för att säkra måluppfyllelsen genom att tydligt beskriva arbetssätt.

Under 2009 kommer bland annat arbetet med att utveckla ekonomistyrningen i exploateringsverksamheten enligt den översyn som har gjorts under 2008 att fortsätta. Kontoret deltar även i den översyn av projektstyrning i stora projekt som för närvarande görs av stadsledningskontoret.

Den omorganisation av kontoret som genomförs under våren innebär bland annat att en projektledare på central nivå inom kontoret ansvarar för att leda arbetet med att utveckla kontorets processer.

Övrigt

Synpunkter och klagomål

Av diarietföringen av inkomna handlingar framgår om dessa innehåller klagomål eller synpunkter/förslag. Antalet handlingar under perioden januari-mars 2009 som registrerats som klagomål uppgår till 14 och antalet handlingar som registrerats som synpunkter/förslag uppgår till 16. Den största andelen av klagomålen eller synpunkter/förslag berör enskilda exploateringsprojekt.

Bilagor

Bilaga 1	Vision 2030 och Stockholms stadsutvecklingsområden
Bilaga 2	Markanvisade, påbörjade och färdigställda lägenheter oktober 2006-mars 2009
Bilaga 3:1	Uppföljning av budget
Bilaga 3:2	Uppföljning av driftbudget och verksamhet
Bilaga 3:3	Avvikelser mot nämndens driftbudget
Bilaga 3:4	Uppföljning av internbudget
Bilaga 3:5	Av KF/KS beslutade budgetjusteringar
Bilaga 4 (sid 1-4)	Investeringsplan - sammanfattning
Bilaga 4 (sid 5-15)	Investeringsplan - per projekt
Bilaga 4 (sid 16-42)	Investeringsplan - kommentarer om "Stora projekt"
Bilaga 4 (sid 43-47)	Investeringsplan - planeringsprojekt redovisade i prioritetsordning kompletterat med antal lägenheter, lönsamhet och genomförbarhet
Bilaga 4 (sid 48)	Miljömiljarden
Bilaga 5	Underlag för ansökan om medel ur centrala medelsreserven för stadens vattenprogram - Förslag till nya strandbad Exploateringsnämnden 2009-04-23 § 21